

**IMPLEMENTÁCIA ZÁVAZKÖV SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V OBLASTI ZODPOVEDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSÔB ZA TRESTNÉ
ČINY FYZICKÝCH OSÔB**

**IMPLEMENTATION OF THE OBLIGATIONS OF THE SLOVAC
REPUBLIC IN THE AREA OF LIABILITY OF LEGAL PERSONS FOR
CRIME OF NATURAL PERSONS**

MAREK MIHÁLIK

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

riaditeľ odboru legislatívy trestného práva a väzenia

člen Komisie Ministerstva spravodlivosti SR pre novelizáciu Trestného zákona

predseda Stálej legislatívnej komisie Ministerstva spravodlivosti SR pri Legislatívnej rade

vlády SR pre trestné právo

Abstrakt:

Zodpovednosť právnických osôb za trestné činy fyzických osôb je predmetom mnohých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky na úrovni OECD, OSN, Rady Európy a Európskej únie. Hoci žiaden z týchto záväzkov nestanovuje povinnosť zaviesť túto formu zodpovednosti a následného sankcionovania prostredníctvom trestného práva, existencia Dohovoru o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zhabani a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (crime) je dôvodom, pre ktorý Slovenská republika musí uznávať a vykonávať rozsudky zmluvných štátov tohoto dohovoru za trestné činy prania špinavých peňazí bez ohľadu na to, či ide o fyzickú osobu alebo právnickú osobu ako odsúdený subjekt a tak aj zaviesť ekvivalentnú formu sankcionovania prostredníctvom vlastného právneho poriadku. Tento princíp sa odrazil v návrhu nových ochranných opatrení - zhabanie určenej peňažnej čiastky a zhabania majetku v návrhu novely Trestného zákona uvedenej do legislatívneho procesu v septembri 2007.

Kľúčové slová:

zhabanie určenej peňažnej čiastky, zhabanie majetku, zodpovednosť právnických osôb, trestné činy fyzických osôb, GRECO, ochranné opatrenia, uznanie cudzích rozhodnutí,

Abstract:

Corporate liability for offences of natural persons is subject of many international obligation of Slovak republic on the level of OECD, UN, Council of Europe, European Union. Even if any of these obligation don't provide duty to introduce this form of liability and next sanctioning by means of criminal law, inherency of Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime is reason for which Slovak republic must recognize and execute sentences of Treaty Parties of this convention for laundering offences without regard, if it is natural person or legal entity as condemned subject and thus establish an equivalent form of sanctioning by means own legal order. This principle has reflected on the proposal of new protective measure – confiscation of specified money amount and property confiscation on the draft of amendment of Penal Code introduced to legislative process on September, 2007.

Key word:

Confiscation of specified money amount, property confiscation, corporate liability, offences of natural persons, GRECO, protective measures, recognition of foreign decisions

V súčasnom období v oblasti legislatívneho procesu v trestnom práve sa presadzuje záväzok Slovenskej republiky zaviesť zodpovednosť právnických osôb za trestné činy spáchané fyzickými osobami. Návrh novely Trestného zákona č.301/2005 Z.z. bol uverejnený na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR v septembri 2007. Návrh obsahuje aj riešenie problematiky zodpovednosti právnických osôb v bode 38 návrhu nasledovne:

38. Za § 83 sa vkladajú § 83a a 83b, ktoré vrátane nadpisov znejú:

„§ 83a

Zhabanie určenej peňažnej čiastky

(1) Zhabanie určenej peňažnej čiastky uloží súd právnickej osobe, ak bol spáchaný trestný čin alebo došlo k účasti na trestnom čine návodom alebo pomocou na jeho spáchanie, v súvislosti s:

- a) výkonom oprávnenia zastupovať túto právnickú osobu,
- b) výkonom oprávnenia prijímať rozhodnutia v mene tejto právnickej osoby,
- c) výkonom oprávnenia vykonávať kontrolu v rámci tejto právnickej osoby, alebo
- d) zanedbaním dohľadu alebo náležitej starostlivosti v tejto právnickej osobe.

(2) Zhabanie určenej peňažnej čiastky uvedenej v odseku 1 môže súd uložiť od 1 000 000 Sk do 500 000 000 Sk. Pri určení výšky zhabania určenej čiastky súd prihliadne na závažnosť spáchaného trestného činu, rozsah činu, získaný prospech, spôsobenú škodu, okolnosti spáchania trestného činu a následky pre právnickú osobu.

(3) Ochranné opatrenie podľa odseku 1 nemožno uložiť orgánom verejnej moci Slovenskej republiky alebo cudzieho štátu pri výkone štátnej moci a medzinárodným organizáciám verejného práva.

(4) Ochranné opatrenie v odseku 1 nemožno uložiť popri ochrannom opatrení podľa § 83b.

(5) V prípade zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia právnickej osoby uloží súd ochranné opatrenie podľa odseku 1 právnomu nástupcovi zaniknutej právnickej osoby.

Zhabanie majetku

(1) Zhabanie majetku súd môže uložiť právnickej osobe, ak bol spáchaný trestný čin uvedený v § 58 ods. 2 v súvislosti s:

- a) výkonom oprávnenia zastupovať túto právnickú osobu,
- b) výkonom oprávnenia prijímať rozhodnutia v mene tejto právnickej osoby,
- c) výkonom oprávnenia vykonávať kontrolu v rámci tejto právnickej osoby, alebo
- d) zanedbaním dohľadu alebo náležitej starostlivosti v tejto právnickej osobe.

(2) Zhabanie majetku postihuje celý majetok právnickej osoby alebo tú jeho časť, ktorú súd určí. Vlastníkom zhabaného majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(3) Súd pri ukladaní zhabania majetku podľa odseku 1 ako aj pri určení časti majetku podľa odseku 2 prihliada na výšku a povahu získaného prospechu zo spáchaného trestného činu, na predchádzajúce dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a vnútorných organizačných predpisov, prijatie potrebných opatrení na predchádzanie spáchaniu alebo opakovaniu spáchaného trestného činu a na ďalšie okolnosti podľa § 83a ods.2 druhá veta.

(4) Ochranné opatrenie podľa odseku 1 nemožno uložiť orgánom verejnej moci Slovenskej republiky alebo cudzieho štátu pri výkone štátnej moci a medzinárodným organizáciám verejného práva

(5) Ochranné opatrenie v odseku 1 nemožno uložiť popri ochrannom opatrení podľa § 83a.

(6) V prípade zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia právnickej osoby uloží súd ochranné opatrenie podľa odseku 1 právnemu nástupcovi zaniknutej právnickej osoby.“.

Ide o najdôležitejším prínos navrhovanej úpravy novely Trestného zákona, ktorým je zavedenie sankcionovania právnických osôb, ktorých prostredníctvom fyzické osoby spáchali trestné činy. Tým sa uskutočňuje implementácia nasledovných medzinárodných a nadnárodných záväzkov a odporúčaní Slovenskej republiky na zavedenie zodpovednosti právnických osôb v trestnom práve:

1. Dohovor o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách prijatý negociačnou konferenciou 21.novembra 1997, podpísaný 17.decembra 1997 v Paríži, platný pre SR od 23.novembra 1999, uverejnený pod č.318/1999 Z.z.
2. Odporúčanie v bode 246 Správy o aplikácii Dohovoru o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách schválená Pracovnou skupinou o podplácaní v medzinárodných obchodných transakciách 9.novembra 2005
3. Odporúčanie č. R (88) 18 Výboru ministrov členských štátov Rady Európy týkajúce sa zodpovednosti podnikov, ktoré majú právnu subjektivitu, za trestné činy spáchané v súvislosti s ich činnosťou schválené na Výbore ministrov 20.októbra 1988 na 420. schôdzke ministerských zástupcov.
4. Dohovor o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zhabaní a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (crime) prijatý 8.novembra 1990 v Štrasburgu, platný pre SR od 1.septembra.2001, uverejnený pod č.109/2002 Z.z.
5. Dohovor o praní, vyhľadávaní, zaistení a konfiškovaní špinavých peňazí a financovaní terorizmu č.198 prijatý 16.mája 2005 bol vo Varšave, schválený vládou Slovenskej republiky 1. augusta 2007, ktorý v prípade vstupu do platnosti nahradí pôvodný Dohovor z roku 1990 č.141
6. Trestnoprávny dohovor o korupcii z 27.januára 1999 a podpísaný v Štrasburgu, platný pre SR od 1.júla 2002, uverejnený pod č.375/2002 Z.z.
7. XVI. odporúčanie Správy o dodržiavaní Slovenskej republiky, druhé hodnotiace kolo schválené GRECO-m na 28. plenárnej schôdzi v Štrasburgu dňa 12.mája 2006
8. Dohovor o počítačovej kriminalite z 23.novembra 2001 z Budapešti, všeobecne (pre štáty, ktoré ho ratifikovali) už nadobudol platnosť dňa 1. júla 2004, schválený vládou SR 1.augusta 2007
9. Dohovor Rady Európy o predchádzaní terorizmu prijatý 16.mája 2005 vo Varšave, platný pre SR od 1.júna 2007, uverejnený pod č.186/2007 Z.z.
10. Dohovor Rady Európy proti obchodovaniu s ľuďmi prijatý 16. mája 2005 vo Varšave, ratifikovaný prezidentom SR 27. marca 2007, zatiaľ nie je ešte platný, pretože na jeho platnosť je potrebná ratifikácia 10 štátov vrátane 8 členských štátov (zatiaľ ho ratifikovalo 7 členských štátov). Zavádza monitorovací orgán GRETA, ktorý bude hodnotiť implementáciu tohto dohovoru a ako aj Výbor štátov, ktorý má posilniť spoluprácu štátov a monitorovacieho orgánu.

11. Medzinárodný dohovor o potláčaní financovania terorizmu prijatý 9.decembra 1999 v New Yorku, platný pre SR od 13.októbra 2002, uverejnený pod č.593/2002 Z.z.
12. Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu prijatý 15.novembra 2000 v New Yorku, platný pre SR od 2.januára 2004, uverejnený pod č.621/2003 Z.z.
13. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii prijatý 25.mája 2000 v New Yorku, platný pre SR od 25.júla 2004, uverejnený pod č. 424/2004 Z.z.
14. Dohovor OSN proti korupcii prijatý 31.októbra 2003 v New Yorku, platný pre SR od 1. júla 2006, uverejnený pod č. 434/2006 Z.z.
15. Druhý protokol vyhotovený na základe článku k.3 Zmluvy o Európskej únii k Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev prijatý 19.júna 1997 v Bruseli, zatiaľ nie je platný (SR ho ratifikovala), pretože jeho ratifikáciu nevykonalo ešte 7 členských štátov EÚ: Česká republika, Maďarsko, Taliansko, Malta, Poľsko, Bulharsko a Rumunsko. Prezident SR ratifikoval Druhý protokol 25.augusta 2004.
16. Rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV z 29.mája 2000 o zvýšenej ochrane pred falšovaním prostredníctvom pokút a ďalších trestných sankcií v súvislosti so zavádzaním eura uverejnené v čiastke L 140, 14.6.2000, Ú.v. ES (implementačná lehota pred vstupom do EÚ). Tretia správa Komisie z 17.septembra 2007 založená na čl.11 Rámcového rozhodnutia uvádza k čl.8 a 9, že orgány Českej republiky, Slovenska a Spojeného kráľovstva musia prijať potrebné opatrenia na ustanovenie zodpovednosti právnických osôb, aby dosiahli súlas s čl.8 a 9 rámcového rozhodnutia.
17. Rámcové rozhodnutie Rady 2001/413/SVV z 28.mája 2001 o boji proti podvodom a falšovaniu bezhotovostných platobných prostriedkov, uverejnené v čiastke L 149, 2.6.2001, Ú.v. ES (implementačná lehota pred vstupom do EÚ). Správa Komisie ES z 20.februára 2006 o opatreniach, ktoré prijali členské štáty na dosiahnutie súladu s rámcovým rozhodnutím 2001/413/SVV uvádza, že päť členských štátov (Rakúsko, Lotyšsko, Česká republika, Portugalsko a Slovenská republika) oznámilo, že legislatívny návrh, ktoré cieľom je transpozícia ustanovení článku 7 a 8 rámcového rozhodnutia, je ešte v súčasnosti prejednávaný parlamentom.
18. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV z 13.júna 2002 o boji proti terorizmu, uverejnené v čiastke L 164, 22.6.2002, Ú.v. ES (implementačná lehota pred vstupom do EÚ)
19. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV z 19.júla 2002 o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, uverejnené v čiastke L 203, 1.8.2002, Ú.v. ES (implementačná lehota 1.augusta

2004) Správa Komisie ES z 2.mája 2006 o opatreniach, ktoré prijali členské štáty na dosiahnutie súladu s rámcovým rozhodnutím 2002/629/SVV uvádza, že len podľa právnych predpisov Českej republiky, Lotyšska a Slovenskej republiky nie sú právnické osoby zodpovedné za tam požadované trestné činy.

20. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/946/SVV z 28.novembra 2002 o posilnení trestného systému na zabránenie napomáhania neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska, uverejnené v čiaske L 328, 5.12.2002, Ú.v. ES (implementačná lehota 5.decembra 2004) Správa Komisie ES z 6.decembra 2006 o opatreniach, ktoré prijali členské štáty na dosiahnutie súladu s rámcovým rozhodnutím 2002/946/SVV uvádza, že len podľa právnych predpisov Českej republiky, Lotyšska a Slovenskej republiky nie sú právnické osoby zodpovedné za tam požadované trestné činy.
21. Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV z 22.júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore, uverejnené v čiaske L 192, 31.7.2003, Ú.v. EÚ (implementačná lehota 22. júla 2005). Správa Komisie ES z 18.júna 2007 o opatreniach, ktoré prijali členské štáty na dosiahnutie súladu s rámcovým rozhodnutím 2003/568/SVV uvádza, že podľa právnych predpisov Rakúska, Talianska a Slovenskej republiky nie sú právnické osoby zodpovedné za tam požadované trestné činy. (Česká republika nebola vyhodnotená.)
22. Rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV z 22.decembra 2003 o boji proti pohlavnému zneužívaniu detí a detskej pornografii, uverejnené v čiaske L 13, 23.1.2004, Ú.v. EÚ (implementačná lehota 20.januára 2006)
23. Rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV z 25.októbra 2004, ktorým sa ustanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami, uverejnené v čiaske L 335, 11.11.2004, Ú.v. EÚ (implementačná lehota 12.mája 2006)
24. Rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV z 24.februára 2005 o útokoch na informačné systémy, uverejnené v čiaske L 69, 16.03.2005, Ú.v. EÚ (implementačná lehota 16.marca 2007)
25. Rámcové rozhodnutie Rady 2005/214/SVV z 24.februára 2005 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie, uverejnené v čiaske 76, 22.3.2005, Ú.v. EÚ (implementačná lehota 22.marca 2007)
26. Rámcové rozhodnutie Rady 2006/783/SVV zo 6.októbra 2006 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu, uverejnené v čiaske L 328, 24.11.2006, Ú.v. EÚ (implementačná lehota 24.novembra 2008)

27. Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním, schválený Výborom ministrov Rady Európy 12.júla 2007 na 1002-om zasadnutí a bol otvorený na podpis 25. až 26. októbra 2007
28. Rámcové rozhodnutie Rady o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a neznášanlivosti prostredníctvom trestného práva, v júli 2007 vyhotovené konečné znenie a bude otvorené na podpis

Závazok právnej zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb so zastupovacími, rozhodovacími a kontrolnými oprávneniami, alebo pri ktorých zanedbali tieto fyzické osoby so zastupovacími, rozhodovacími a kontrolnými oprávneniami náležitý dohľad alebo kontrolu voči fyzickým osobám, ktoré tieto trestné činy spáchali a boli právnickej osobe pri spáchaní trestného činu podriadené a konali v jej mene nevyžaduje zavedenie trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb, avšak 4 uvedené dokumenty (Dohovor RE o praní špinavých peňazí, 1990, Dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí a financovaní terorizmu, 2005, rámcové rozhodnutie Rady Európskej únie o uznávaní peňažných sankcií, 2005 a rámcové rozhodnutie Rady Európskej únie o uznávaní konfiškácii, 2006) vyžadujú uznanie rozhodnutí cudzích orgánov s trestnoprávnou povahou vo veciach peňažných sankcií a prepadnutia majetku voči právnickým osobám orgánmi Slovenskej republiky. V jednom prípade ide o cudzie rozhodnutia vydané zmluvnými štátmi Dohovoru Rady Európy o praní špinavých peňazí, v dvoch ďalších prípadoch o cudzie rozhodnutia vydané členskými štátmi Európskej únie. Navyše sa očakáva podpísanie pripravovaného Dohovoru o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním koncom roku 2007, ktorý obsahuje dokonca záväzok zaviesť sankciu prepadnutia majetku fyzických a právnických osôb pochádzajúceho z príjmov z trestnej činnosti sexuálneho zneužívania a vykorisťovania detí a používanej na trestnú činnosť viažúcej sa na zneužívanie detí ako aj sankciu zatvorenia podniku fyzickej osoby alebo právnickej osoby používaného na zneužívanie detí. Posledne menovaný záväzok týkajúci sa zatvorenia podniku však zatiaľ nie je predmetom záväzku uznávania cudzích rozhodnutí trestnej povahy, takže v tomto prípade je možná aj administratívna cesta.

Pokiaľ by Slovenská republika nebola viazaná tromi uvedenými dokumentami, mohla by bez väčších problémov zaviesť občianskoprávnu zodpovednosť právnických osôb za trestné činy spáchané fyzickými osobami v jej prospech formou inštitútov primeraného finančného

zadosťučinenia a vydania prospechu z trestného činu (prípadne modifikované vydanie bezdôvodného obohatenia). Nebola by vylúčená ani cesta prostredníctvom správneho práva.

Vzhľadom na jeden medzinárodný záväzok (oba Dohovory RE o praní špinavých peňazí 1990 aj 2005) a dva medzivládne záväzky (obe RR Rady EÚ o uznávaní peňažných sankcií a konfiškácií) je potrebné zaviesť výkon sankcií trestnej povahy voči právnickým osobám uloženým nielen cudzími orgánmi, ale aj slovenskými orgánmi, keďže by jeho nezavedením vznikla z hľadiska vnútroštátneho práva neodôvodnená disproporcía spočívajúca v tom, že výkon sankcií trestnej povahy voči právnickým osobám by bolo možné uskutočňovať len vtedy, ak by boli uložené cudzími orgánmi. To by viedlo zrejme k diskriminácií s ústavnoprávnymi dôsledkami (nerovnaké zaobchádzanie v rovnakom postavení, išlo by vždy len o právnické osoby, voči ktorým by sa trest peňažný alebo trest prepadnutia majetku vykonával opäť len prostredníctvom slovenských orgánov).

Zavedenie trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb nie je prípustné vo vzťahu k zásade individuálnej zodpovednosti za zavinenie, k zásade personality trestov a zároveň neschopnosti právnickej osoby niest' vôľovú zodpovednosť s možnosťou výberu konať v súlade s právom alebo proti právu. Hlavným účelom zavádzania právnej zodpovednosti právnických osôb (teda nielen trestnoprávnej) v zahraničí je vyhnúť sa stavu, že nikto nebude postihnutý, ak nedôjde k postihnutiu páchatel'a, ak ho nie je možné v dôsledku zložitých štruktúr riadenia v obchodných spoločnostiach zistiť. Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb je riešením neschopnosti alebo nemožnosti odhaliť páchatel'a trestného činu spáchaného v rámci právnickej osoby. Samozrejme, na druhej strane páchatelia v rámci právnickej osoby používajú stále zložitejšie metódy, ako sa vyhnúť naplneniu skutkových podstát trestných zákonov štátov. Medzinárodné a európske spoločenstvo vidí cestu riešenia v tom, že sa umožní zaviesť štátom akýkoľvek typ zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb, avšak európske štáty v rámci Rady Európy a Európskej únie zároveň vyžadujú od štátov uznanie rozhodnutí cudzích štátov, ktoré zaviedli trestnú zodpovednosť právnických osôb za trestné činy fyzických osôb, štátmi, ktoré trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb nezaviedli.

V skutočnosti teda ani nemožno konštatovať, že by sa požadoval záväzok zaviesť zodpovednosť za páchanie trestných činov právnickou osobou do Trestného zákona. Právnická osoba má niest' zodpovednosť za fyzickú osobu, za jej trestné činy. Táto

zodpovednosť nesmie byť podmienená odsúdením fyzickej osoby, čo vyčítalo GRECO (Skupina štátov proti korupcii) maďarskej úprave pre rozpor s Trestnoprávnym dohovorom o korupcii, pri lotyšskej úprave vzhľadom na nezistiteľnosť, či nejde aj o tento prípad, odporúča rozlíšiť, či ide o podmienenie zodpovednosti právnickej osoby odsúdením fyzickej osoby alebo nie, a nesmie byť viazaná ani na uznesenie o nezistení páchatel'a alebo jeho oslobodenie, čo poznamenáva GRECO poľskej úprave pre rozpor s Odporúčaním Výboru ministrov 18 z roku 1988, upozorňuje však, že nejde o rozpor s Trestnoprávnym dohovorom o korupcii, pričom rovnaký problém je vo švajčiarskej úprave, avšak v prípade švajčiarskej úpravy GRECO ešte neprezentovalo výsledky 2.hodnotiacej správy, má tak urobiť v priebehu roku 2007. Zodpovednosť právnických osôb musí byť teda nepodmienená akýmkoľvek napojením na zisťovanie zodpovednosti fyzickej osoby.

Treba konštatovať, že legitímnym zámerom pri postihu právnických osôb za trestné činy fyzických osôb je generálna prevencia. Avšak absencia vôle u právnickej osoby, slobodnej vôle porušiť právo, zabraňuje možnosti skonštruovať trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb.

Vzhľadom na doterajšie zistenia, sa navrhuje, aby sa Slovenská republika vydala *kompromisnou cestou*:

1. Zavedú sa nové trestnoprávne sankcie v podobe ochranných opatrení voči právnickým osobám:

- a) zhabanie určenej výšky finančných prostriedkov
- b) zhabanie majetku

Zhabanie určenej výšky finančných prostriedkov bude ochranné opatrenie, ktoré bude pozostávať z výroku súdu o tom, že najprv by sa uložila finančná čiastka, na ktorú by bola povinná právnická osoba povinná reagovať jej uhradením a v prípade neuhradenia by sa prišlo k výkonu uloženého ochranného opatrenia zhabaním majetku v takto určenej výške finančných prostriedkov. Zhabanie majetku sa bude viazať len na spáchanie taxatívne určených trestných činov, pri ktorých je, ak by súd odsudzoval fyzickú osobu za ich spáchanie a preukázalo by sa nadobudnutie majetku z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti, povinný trest prepadnutia majetku. Súd bude zvažovať poľahčujúce a priťažujúce okolnosti pri určovaní výmeru výšky finančných prostriedkov v závislosti najmä od výšky škody, výšky

prospechu, trpenia alebo podporovania protiprávneho správania fyzickej osoby, prijatých opatrení na zabránenie takéhoto trestného činu fyzickej osoby ešte pred jeho spáchaním, náprav následkov činu, pričinenie sa o zistenie pravdy po čine, podniknutie podstatných krokov na zabránenie podobných činov v budúcnosti, dobrovoľný prenos ujmy páchatel'a na jeho osobu. Je potrebné vyriešiť otázku premlčania práva uložiť ochranné opatrenie alebo výkladovo ju viazať na všeobecné premlčacie lehoty pre individuálnu trestnú zodpovednosť alebo nechať neriešenú s tým, že pri ochranných opatreniach k premlčaniu nedochádza.

2. Ich uloženie navrhne prokurátor návrhom na ich uloženie podaným na trestnoprávny súd, vo veci kde bolo začaté trestné stíhanie vo veci. Návrh prokurátora nebude podmienený žiadnou väzbou na trestné stíhanie fyzických osôb. Bude sa môcť podať v okamihu, ak výsledkom vyšetrovania bude zistenie (preukázané bez dôvodných pochybností), že

- a) riadiace (zastupovacie, rozhodovacie a kontrolné úlohy) osoby zanedbali dohľad a kontrolu a v dôsledku tohto zanedbania došlo k spáchaniu trestného činu osobami podriadenými právnickej osobe.
- b) riadiace osoby (zastupovacie, rozhodovacie a kontrolné úlohy) sa dopustili trestného činu.

Nebude však potrebné v rámci vyšetrovania zistiť, kto spáchal trestný čin. Bez ohľadu na to, či sa v rámci trestného stíhania vo veci zistí, kto spáchal trestný čin, alebo sa to nezistí, a bude bez dôvodných pochybností zistený záver o skutočnostiach uvedených v bode a) alebo v bode b), prokurátor je povinný podať návrh na ochranné opatrenie. Materiálne tak Slovenská republika naplní požiadavku zaviesť a uznať trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb za trestné činy fyzických osôb v prípadoch, aj keď ju formálnoprávne nevyjadrí, čoho príčiny spočívajú v objektívnej neschopnosti právnickej osoby niesť deliktuálnu zodpovednosť v zmysle zodpovednosti za vinu resp. zavinenie, ktoré sú viazané na psychický (duševný) vzťah ku konaniu resp. nekonaniu. Právnické osoby nie sú osoby s duševným a vôľovým základom. Usilovať sa stanoviť právnou fikciou (napr. Francúzsko a Rakúsko) ich duševnú spôsobilosť by nebolo únosné a bolo by to celkom iste zbytočné, pretože by to nevedlo k uspokojivému súladu s koncepciou slovenského trestného práva hmotného založeného na zásade individuálnej zodpovednosti a zásade personalita trestov.

Paralelne sa do Trestného poriadku zakomponuje uznanie cudzozemských rozhodnutí trestnej povahy ukladajúcich peňažné sankcie a prepadnutie majetku právnickým osobám prostredníctvom premeny na ochranné opatrenia, ktoré sa ukladajú právnickým osobám v trestnom konaní podľa slovenského trestného práva. Uznanie cudzích rozhodnutí by však malo splniť podmienku, že žiadajúci štát je zmluvným štátom Dohovoru o praní špinavých peňazí. Uznávacie a vykonávacie konanie vo vzťahu k záväzkom podľa rámcových rozhodnutí rady Európskej únie sa bude riešiť osobitnými zákonmi.

3. Zavedie sa uznanie cudzozemských rozhodnutí (v prípade členských štátov EÚ v zmysle RR Rady EÚ) trestnej povahy ukladajúcich peňažné sankcie a prepadnutie majetku právnickým osobám prostredníctvom **právnej domnienky**, že sa na ne hľadí ako na ochranné opatrenia, ktoré sa ukladajú právnickým osobám v trestnom konaní podľa slovenského trestného práva. Uznanie cudzích rozhodnutí by však malo podliehať preskúmaniu otázky, či sú zmluvnými štátmi Dohovoru o praní špinavých peňazí, pravda s výnimkou členských štátov EÚ. Teda všeobecná úprava, mimo úpravy styku s členskými štátmi EÚ, by mala byť priamo naviazaná na Dohovor RE o praní špinavých peňazí. Uznávacie a vykonávacie konanie by tak nemal byť žiaden zásadnejší problém.

4. Mala by sa zaviesť sa možnosť zaisťovacích úkonov proti právnickej osobe v priebehu trestného stíhania. To sa javí nevyhnutné, pretože hodnotiace skupiny absenciu týchto zaisťovacích opatrení vytýkajú hodnoteným krajinám. Zaisťovacie opatrenia musia zabrániť nakladaniu s majetkom právnickej osoby za účelom zmarenia výkonu prípadného ochranného opatrenia. Je potrebné presne stanoviť podmienky pre ich výkon, aby išlo o súlad s čl.1 Protokolu č.1 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zrejme by malo ísť o pravidelné preskúmanie ich platnosti, časovú obmedzenosť uplatnenia, dôvodnosť zavedenia len v prípadoch závažných podozrení z činnosti riadiacich pracovníkov, vždy doložené konkrétnymi skutočnosťami.

5. Zavedie sa právne nástupníctvo pre prípad fúzie alebo rozdelenia právnickej osoby aj pre účely konania proti právnickej osobe aj pre účely výkonu trestu. Rakúska úprava rozlišuje medzi singulárnou sukcesiou – kúpa, predaj, leasing, kde nástupníctvo je realizované len v prípade, ak je zhoda majetkových podstát a vedenia činnosti u starej a novej spoločnosti. V prípade univerzálnej sukcesie je to bez podmienky pri singulárnej sukcesii.

Navrhované znenie bude možné v rámci legislatívneho procesu podrobiť určitým nevyhnutným korekciám. Napr. výška peňažnej sankcie môže byť výrazne znížená na cca. 50 miliónov SK, nakoľko v prípade Nemecka a Švédska sa orgánom GRECO javili maximálne pokuty v ešte nižšej výške cca.1 milión EUR dostatočne odradzujúce. Sankcie v podobe ochranných oparení ako riešenie zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb v trestnom práve mimo ukladania trestov a predošlého vyvodenia trestnej zodpovednosti sú originálnym riešením problematiky zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb, aj keď isté náznaky sú prítomné v niektorých európskych štátoch ako napr. Španielsko s tzv. vedľajšími opatreniami voči právnickej osobe, ktoré však nemá zavedené peňažné opatrenia.

Literatúra:

[1] Evaluation Reports adopted by GRECO

[http://www.coe.int/t/dg1/greco/evaluations/round2/reports\(round2\)_en.asp](http://www.coe.int/t/dg1/greco/evaluations/round2/reports(round2)_en.asp)

[2] Progress and compliance reports

http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/combating_economic_crime/5_money_laundering/Evaluations/Reports_summaries3.asp#TopOfPage

Kontaktní údaj na autora - email:

marek.mihalik@justice.sk

